

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/9/2016
Identifikačné číslo spisu: 7013201183
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2018
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančeník
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7013201183.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Viliama Pohančeníka a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci žalobkyne: H. L., nar. XX.XX.XXXX, R. XXX, zastúpená zákonnou zástupkyňou: A. L., nar. XX.XX.XXXX, R. XXX, právne zastúpená: JUDr. Andrej Adam, advokát, Bracovce 132, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOSSD/BEZ/2013/14335 zo dňa 17.07.2013, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/191/2013-66 zo dňa 23.06.2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/191/2013-66 zo dňa 23.06.2016 p o t v r d z u j e .

Účastníkom právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 7S/191/2013-37 zo dňa 23.06.2016 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOSSD/BEZ/ 2013/14335 zo dňa 17.07.2013 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie žalovaného“) a žalobkyni nepriznal právo na náhradu trov konania. Napadnutým rozhodnutím žalovaného bolo zamietnuté odvolanie žalobkyne a bolo potvrdené rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce, odboru sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj len „úrad“) č. MII/OŠSD/SOC/2013/28568-005 zo dňa 17.05.2013 (ďalej aj len „prvostupňové rozhodnutie“) o uložení povinnosti žalobkyni vrátiť opakovaný príspevok dieťaťu podľa § 10 ods. 2 a § 5 ods. 3 zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 627/2005 Z. z.“) v celkovej sume 561 eur do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na to, že pre úrad boli rozhodujúce jeho právoplatné rozhodnutia č. 06/11831/1 zo dňa 26.05.2006 o priznaní opakovaného príspevku dieťaťu od 01.05.2006 a č. 2012/05217/1-FE o preddavkovom poskytovaní príspevku v sume 89,57 eur od 01.02.2013 ako aj rozhodnutie č. 2012/05218/1-FE zo dňa 23.02.2012 v nadväznosti na rozhodnutia Okresného súdu v

Michalovciach sp. zn. 15P/9/2012 zo dňa 21.03.2012, ktorým bolo zvýšené výživné matke dieťaťa a rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7CoP/202/2012 zo dňa 29.11.2012, ktorým bolo zvýšené výživné matke dieťaťa na 50 eur mesačne od 01.01.2012. Každá zmena zvýšeného výživného v právoplatne skončenej veci príslušným súdom má potom vplyv na výplatu preddavkovo určenej sumy opakovaného príspevku dieťaťa podľa zákona č. 627/2005 Z. z.. Podľa názoru krajského súdu preto neobstoí námietka žalobkyne v otázke spotrebovaného výživného, pretože v takom prípade je oprávnená osoba povinná oznámiť úradu, že došlo k zmene v platení výživného určenom súdnou cestou. Správny orgán nemusel mať vedomosť o určení výživného, takúto oznamovaciu povinnosť nemá ani súd konajúci vo veci. Zákon č. 627/2005 Z. z. v § 5 ods. 4 taxatívne vymenováva príjem, pričom nestanovuje, že sa nevzťahuje na spätné určený príjem. Určenie výživného pre žalobkyňu súdnym rozhodnutím zasiahlo do preddavkovo určenej sumy výplaty opakovaného príspevku tak, že bolo povinnosťou správneho orgánu zúčtovať tieto príspevky v súlade s § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 627/2005 Z. z.. Z dôvodu, že došlo k spätné určenému zvýšeniu výživného, postupoval úrad v súlade s platnou právnou úpravou, keď určil sumu 561 eur na vrátenie práve za obdobie, kedy preddavkovo poskytnutý opakovaný príspevok nemohol byť v určenej sume poskytovaný, pretože to ovplyvnil príjem dieťaťa o určení výživného. Preddavkovo vyplácané sumy príspevkov od štátu sú iba náhradou za čas, keď starostlivosť o dieťa nie je inak finančne vykrytá. Krajský súd tiež uviedol, že neobstoí tvrdenie žalobkyne, v ktorom navrhuje použiť analógiu práva podľa zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon o rodine“) o spotrebovanom výživnom. Spotrebované výživné podľa zákona o rodine má iný charakter ako preddavkovo poskytovaný opakovaný príspevok podľa zákona č. 627/2005 Z. z., keďže účelom poskytovania tohto príspevku je ochrana maloletého dieťaťa v podpore uspokojovania jeho potrieb podľa § 5 ods. 1 zákona č. 627/2005 Z. z.. Keďže na základe rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7CoP/202/2012 zo dňa 29.11.2012 došlo k zvýšeniu výživného od matky pre žalobkyňu zo sumy 22,60 eur na 60 eur mesačne od 01.01.2012, ktoré bolo doručené platiteľovi príspevkov v náhradnej starostlivosti dňa 03.05.2013, došlo k zúčtovaniu preddavkovo poskytovaného opakovaného príspevku v súlade s § 10 ods. 2 zákona č. 627/2005 Z. z.. Žalobkyňa výšku tohto rozdielu nenamietala, vytykala správne orgánu iba to, že sa nezaoberal príčinnou súvislosťou, ako došlo k preplatku. K uvedenému krajský súd dodal, že žalobkyňa si nemohla ponechať preddavky aj dodatočne určené výživné, pretože to zákonná úprava neumožňuje. Taktiež nemôže poukazovať na chybný postup úradu, pretože podľa § 15 zákona č. 627/2005 Z. z. oprávnená osoba, ktorá si uplatňuje nárok na príspevok, je povinná preukázať splnenie podmienok nároku na príspevok a na jeho výplatu a do 8 dní písomne oznámiť platiteľovi zmeny, ktoré majú vplyv na nárok na príspevok, na jeho výšku a na jeho výplatu alebo do 8 dní podať o týchto zmenách platiteľovi oznámenie elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Žalobkyňa si túto povinnosť nespĺnila, pričom, aby zabránila k spätnému určeniu výživného, resp. vráteniu tohto príspevku, neurobila správne procesné postupy.

Proti rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že zruší napadnuté rozhodnutie žalovaného ako aj prvostupňové rozhodnutie. Namietala, že v rozsudku krajského súdu je uvedené, že výživné sa zvyšuje odo dňa právoplatnosti rozsudku a nie od jeho vyhlásenia, resp. doručenia. Keďže proti tomuto rozsudku podala odvolanie, nenadobudol právoplatnosť, čo znamená, že ku žiadnej zmene vo výške výživného nedošlo až do času právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Michalovce. K zmene výživného došlo až právoplatnosťou rozsudku, t. j. 09.01.2013, kedy teoreticky vznikla povinnosť oznámiť zmenu výživného. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa by mala povinnosť oznámiť zmenu až do 8 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaný si je zrejme vedomý, že pracovníci úradu zavinili porušením právnych predpisov vzniknutý stav na preplatkoch, pričom miesto vyvodenia zodpovednosti voči nim sa snažili poškodiť ju ako nevinnú osobu. Ďalej žalobkyňa poukázala na § 60 ods. 1 písm. a/ a h/ zákona č. 400/2009 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov týkajúce sa povinnosti štátneho zamestnanca dodržiavať Ústavu SR, zákony, iné všeobecne záväzné právne predpisy a služobné predpisy pri vykonávaní štátnej služby. Nestotožnila sa ani s názorom krajského súdu o vrátení spotrebovaného výživného citujúc § 5 ods. 1 zákona č. 627/2005 Z. z.. Z uvedeného je nesporné, že príspevok sa poskytuje najmä na výživu maloletého dieťaťa a podľa zákona o rodine sa spotrebované výživné nevracia. Na záver poukázala na nesúlad dvoch uvedených zákonov.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd zamietol kasačnú sťažnosť. Citoval § 439 ods. 3, § 440 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“). V prvom rade namietal, že v zmysle citovaných ustanovení SSP mu nie je zrejmé, z akých dôvodov žalobkyňa napadla rozsudok krajského súdu, resp. aké sú jej dôvody na podanie kasačnej sťažnosti. V druhom rade žalovaný uviedol, že ak by podanie kasačnej sťažnosti bolo v tomto prípade prípustné, mal za to, že žalobkyňa v nej poukazuje na skutočnosti, ktoré sú nedôvodné. Žalovaný sa opakovane vyjadril ku všetkým námietkam a skutočnostiam žalobkyne, ktoré namietala vo svojich podaniach v rámci správneho konania a taktiež v rámci súdneho konania, pričom tieto námietky opätovne uviedla v podanej kasačnej sťažnosti. Na tieto námietky žalovaný poukázal jednak v odôvodnení svojho napadnutého rozhodnutia, vo vyjadrení k žalobe zo dňa 28.02.2014, ako aj vo vyjadrení k odvolaniu zo dňa 12.06.2014.

Na prvom mieste sa odvolací súd musel zaoberať otázkou, podľa akého procesného predpisu má byť rozhodnuté o podaní žalobkyne, ktorým napadla rozsudok krajského súdu, keďže rozsudok bol vyhlásený a poučenie o opravnom prostriedku bolo dané podľa OSP, ktorý bol s účinnosťou od 01.07.2016 zrušený a pre oblasť správneho súdnictva nahradený SSP. Rozsudok krajského súdu bol žalobkyňi doručený dňa 27.07.2016 a žalobkyňa ho označila ako odvolanie a žalovaný ho považoval za kasačnú sťažnosť.

Podľa prechodných ustanovení § 491 platí SSP aj na konania začaté podľa piatej časti OSP pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (§ 491 ods. 1 SSP), pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti SSP, zostávajú zachované (§ 491 ods. 2 veta prvá SSP). Za úkon, ktorý v prejednávanej veci nastal pred nadobudnutím účinnosti SSP a má účinky do budúcnosti, je treba považovať aj vyhlásenie rozsudku krajského súdu, s poučením pre účastníkov, že proti rozsudku je možné podať odvolanie. S ohľadom na to, že rozsudok bol vyhlásený ešte za účinnosti OSP a SSP nepriniesol podrobnejšie pravidlá pre riešenie naznačenej kolízie časovej pôsobnosti uvedených procesných kódexov, konajúci senát sa priklonil k väčšinovej mienke správneho kolégia Najvyššieho súdu SR, podľa ktorej sa opravný prostriedok proti rozhodnutiu prvostupňového správneho súdu vyhlásenému pred účinnosťou SSP, aj keď bol podaný až počas účinnosti SSP, bez ohľadu na to, ako bol označený, má považovať za odvolanie a treba o ňom rozhodnúť podľa ustanovení OSP (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžsk/1/2016 zo dňa 27.03.2018).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne nemožno vyhovieť.

Predmetom konania bolo posúdenie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného, ktorým bolo potvrdené prvostupňové rozhodnutie o uložení povinnosti žalobkyňi vrátiť opakovaný príspevok dieťaťu v sume 561 eur do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia za obdobie od 01.02.2012 do 30.04.2013 z dôvodu nesplnenia oznamovacej povinnosti v zmysle § 15 zákona č. 627/2005 Z. z..

Podľa § 5 ods. 3 písm. a/ zákona č. 627/2005 Z. z., opakovaný príspevok dieťaťu za obdobie od 01.02.2012 do 31.08.2012 je 132,39 eur mesačne a za obdobie od 01.08.2012 do 30.04.2013 je 135,69 eur mesačne.

Podľa § 5 ods. 4 zákona č. 627/2005 Z. z., príjem dieťaťa podľa tohto zákona je súdom určené výživné rodičom alebo iným fyzickým osobám povinným poskytovať dieťaťu výživné okrem výživného, ktoré povinná fyzická osoba poukazuje príslušnému orgánu podľa osobitného predpisu, sirotský dôchodok podľa osobitného predpisu, pozostalostná úrazová renta podľa osobitného predpisu, sirotský výsluhový dôchodok a sirotský dôchodok podľa osobitného predpisu alebo iná obdobná dávka vyplácaná z cudziny a príjem plnoletého nezaopatreného dieťaťa zdaňovaný podľa osobitného predpisu.

Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 627/2005 Z. z., opakovaný príspevok dieťaťu možno priznať preddavkovo, ak sa začalo konanie o výživnom, okrem výživného, ktoré povinná osoba poukazuje príslušnému orgánu podľa osobitného predpisu, konanie o sirotskom dôchodku a pozostalostnej úrazovej rente podľa osobitného predpisu, konanie o sirotskom výsluhovom dôchodku podľa osobitného predpisu alebo o obdobnej dávke v cudzine.

Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 627/2005 Z. z., po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vydaného v konaní podľa odseku 1 platiteľ rozhodne o opakovanom príspevku dieťaťu, o doplatení opakovaného príspevku dieťaťu alebo o jeho vrátení za obdobie, v ktorom opakovaný príspevok dieťaťu poskytoval preddavkovo.

V konaní nebolo sporné, že rozhodnutím úradu č. 06/11831/1 zo dňa 26.05.2006 bol žalobkyni priznaný opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti na základe jej žiadosti zo dňa 26.05.2006 a rozsudku Okresného súdu Michalovce sp. zn. 14P/477/2005 zo dňa 20.04.2006 v sume 67,38 eur (2.030 Sk) od 01.05.2006. Tento príspevok jej bol určený vo výške rozdielu medzi zákonom stanovenou sumou opakovaného príspevku a príjmom dieťaťa, t. j. sumou výživného určenou obom rodičom žalobkyne.

Z administratívneho spisu odvolací súd zistil, že rozhodnutím č. 2012/05218/1-FE zo dňa 23.02.2012 úrad zmenil rozhodnutie č. 2011/21397/1-FE zo dňa 08.09.2011 tak, že žalobkyni začal priznaný opakovaný príspevok dieťaťu poskytovať preddavkovo v sume 89,57 eur od 01.02.2012. Dňa 23.02.2012 bol úradu doručený rozsudok Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11C/105/2006 zo dňa 27.02.2007, ktorým bolo výživné obom rodičom určené od 04.04.2007 na sumu 22,60 eur (681 Sk) mesačne na každé dieťa. Na základe tejto novej skutočnosti, o ktorej dovtedy nemal úrad vedomosť, žalobkyni rozhodnutím č. 2012/05218/2-FE zo dňa 01.03.2012 znížil sumu opakovaného príspevku dieťaťu poskytovaného preddavkovo na sumu 87,18 eur od 01.02.2012. Rozhodnutím úradu č. 2012/05218/4-FE zo dňa 11.09.2012 jej bol uvedený príspevok zvýšený na sumu 90,48 eur od 01.09.2012.

Na základe rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7CoP/202/2012-69 zo dňa 29.11.2012, ktorým bolo matke žalobkyne zvýšené výživné na sumu 60 eur mesačne, vydal úrad rozhodnutie č. MI1/OŠSD/SOC/2013/28568-004 zo dňa 16.05.2013 a začal jej vyplácať od 01.05.2013 uvedený príspevok v sume 53,08 eur. Prvostupňovým rozhodnutím úrad zúčtoval preddavkovo vyplácaný opakovaný príspevok dieťaťu so zvýšeným výživným a uložil žalobkyni povinnosť vrátiť opakovaný príspevok v sume 561 eur do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia a žalovaný toto rozhodnutie napadnutým rozhodnutím potvrdil.

Je potrebné zdôrazniť, že každá zmena zvýšeného výživného v právoplatne rozhodnutej veci súdom má vplyv na výplatu preddavkovo určenej sumy opakovaného príspevku dieťaťa podľa zákona č. 627/2005 Z. z. Z § 10 ods. 2 zákona č. 627/2005 Z. z. okrem iného vyplýva, že po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vydaného v konaní podľa § 10 ods. 1 úrad práce, sociálnych vecí a rodiny príslušný podľa miesta trvalého pobytu náhradného rodiča rozhodne o vrátení opakovaného príspevku dieťaťa za obdobie, v ktorom opakovaný príspevok dieťaťu poskytol preddavkovo.

Námietku žalobkyne týkajúcu sa spotrebovaného výživného považoval odvolací súd za nedôvodnú, nakoľko oprávnená osoba je v zmysle § 15 zákona č. 627/2005 Z. z. povinná v lehote 8 dní oznámiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, že došlo k zmene v platení výživného určeného súdnym rozhodnutím. Úrad nemusel mať a ani nemal skôr vedomosť o zmene vo výživnom poskytovanom žalobkyni.

Odvolací súd v zhode s právnym názorom krajského súdu konštatuje, že § 5 ods. 4 zákona č. 627/2005 Z. z. obsahuje taxatívne vymedzenie príjmu, pričom neustanovuje, že sa nevzťahuje na spätný príjem určený súdom. Rozhodnutie súdu týkajúce sa určenia výživného pre žalobkyňu nepochybne zasiahlo do preddavkovo určenej sumy výplaty opakovaného príspevku, čo malo za následok vznik povinnosti úradu

tieto príspevky zúčtovať v zmysle § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 627/2005 Z. z.. Pretože v preskúvanom prípade došlo k spätnému určeniu zvýšenia výživného, úrad postupoval v súlade s § 10 ods. 2 zákona č. 627/2005 Z. z. , keď určil povinnosť žalobkyni vrátiť sumu 561 eur do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia. Preddavkovo vyplácané sumy príspevkov od štátu sú len náhradou za čas, keď starostlivosť o dieťa nie je inak finančne krytá. Žalobkyňa si preto nemohla ponechať preddavky z titulu opakovaného príspevku na dieťa, ktoré je určené na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa, a súčasne ponechať určené výživné, pretože to zákonná úprava v § 10 ods. 2 č. 627/2005 Z. z. neumožňuje.

Napadnuté rozhodnutie žalovaného považoval odvolací súd za zrozumiteľné a náležité zdôvodnené. Je potrebné uviesť, že ťažisko dokazovania v tomto prípade spočívalo vo vykonaní listinných dôkazov, ktoré tvoria súčasť administratívneho spisu. Z vyššie uvedených listinných dôkazov jednoznačne vyplýva, že opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti sa vyplácal žalobkyni vo vyššej sume než jej patril, a preto je aj irelevantné, či to bolo alebo nebolo spôsobené postupom správneho orgánu.

Možno súhlasiť so žalobkyňou, že k zmene výživného došlo až právoplatnosťou rozsudku Okresného súdu Michalovce sp. zn. 11C/105/2006 zo dňa 27.02.2007, ktorý v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 7CoP/202/2012-69 zo dňa 29.11.2012 nadobudol právoplatnosť dňa 09.01.2013. Nakoľko bolo týmto rozsudkom zvýšené výživné od 01.01.2012 do budúca, bolo potrebné zúčtovať rozdiel medzi vyplateným príspevkom a príspevkom, na ktorý mala žalobkyňa za obdobie od 01.02.2012 do 30.04.2013 nárok.

V súvislosti s námietkou žalobkyne ohľadom toho, že spotrebované výživné sa v zmysle zákona o rodine nevracia, odvolací súd uvádza, že nemožno stotožňovať dva odlišné inštitúty, a to inštitút výživného v zmysle zákona o rodine a inštitút opakovaného príspevku dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti podľa zákona č. 627/2005 Z. z. Opakovaný príspevok analogicky ako výživné slúži v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 627/2005 Z. z. na podporu uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa, avšak ide o príspevok, ktorým štát podporuje náhradnú starostlivosť o dieťa formou sociálnej dávky v prípade, že ju vykonáva osobne na základe rozhodnutia súdu iná fyzická osoba ako rodič. Naopak, výživné je inštitút zákona o rodine, ktorý ustanovuje zákonnú povinnosť rodičov plniť si vyživovaciu povinnosť rodičov voči deťom, ktorá trvá do času, kým dieťa nie je schopné samo sa živiť. Rozdiel medzi uvedenými inštitútmi vidí odvolací súd predovšetkým v tzv. platiteľovi príspevku, resp. výživného. V prípade opakovaného príspevku je ním štát a v prípade výživného súkromné osoby, t. j. rodičia maloletého dieťaťa.

Je potrebné uviesť, že ak dôjde k zrušeniu vyživovacej povinnosti k maloletému dieťaťu, spotrebované výživné sa nevracia. To, či k spotrebovaniu poskytnutého výživného došlo, je predmetom dokazovania. V prípade nespotrebovaného poskytnutého výživného vzniká povinnému nárok na jeho vrátenie. V tomto prípade však nejde o výživné, ale o opakovaný príspevok podľa zákona č. 627/2005 Z. z. a ak je tento vyplatený vo vyššej sume, je potrebné ho vrátiť bez ohľadu na to, či bol spotrebovaný alebo nie.

Z vyššie uvedených dôvodov považoval Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu za súladný so zákonom a preto ho podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP v spojení s § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil.

V prejednávanej veci žalobkyňa nebola v odvolacom konaní úspešná, preto jej odvolací súd nepriznal náhradu trov odvolacieho konania (§ 250k ods. 1 a § 246c OSP). Žalovaný nemá zo zákona nárok na ich náhradu.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.